

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ ఏకపంచాశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ఏకపంచాశః సర్గః ॥

శ్రీరామస్య బంధనతో మోక్షం శ్రుత్వా చింతితేన రావణేన ధూమ్రాక్షస్య
యుద్ధాయ ప్రేషణం సేనాపతినా సహ తస్య నగరాన్నిర్గమనం చ

తేషాం తు తుములం శబ్దం వానరాణాం మహౌజసాం |
నర్దతాం రాక్షసైః సార్థం తదా శుశ్రావ రావణః || 6.51.1 ||

స్నిగ్ధగంభీరనిర్ఘోషం శ్రుత్వా తం నినదం భృశం |
సచివానాం తతస్తేషాం మధ్యే వచనమబ్రవీత్ || 6.51.2 ||

యథాసౌ సంప్రహృష్టానాం వానరాణాముపస్థితః |
బహూనాం సుమహాన్ నాదో మేఘానామివ గర్జతాం || 6.51.3 ||

సువ్యక్తం మహతీ ప్రీతిరేతేషాం నాత్ర సంశయః |
తథాహి విపులైర్నాదైశ్చుక్చభే లవణార్ణవః || 6.51.4 ||

తౌ తు బద్ధౌ శరైస్తీక్ష్ణైర్భ్రాతౌ రామలక్ష్మణౌ |
అయం చ సుమహాన్ నాదః శంకాం జనయతీవ మే || 6.51.5 ||

ఏవం చ వచనం చోక్త్వా మంత్రిణో రాక్షసేశ్వరః |
ఉవాచ నైర్మతాంస్తత్ర సమీపపరివర్తినః || 6.51.6 ||

జ్ఞాయతాం తూర్ణమేతేషాం సర్వేషాం చ వనౌకసాం |
శోకకాలే సముత్పన్నే హర్షకారణముత్థితం || 6.51.7 ||

తథోక్తాస్తే సుసంభ్రాంతాః ప్రాకారమధిరుహ్య చ |
దదృశుః పాలితాం సేనాం సుగ్రీవేణ మహాత్మనా || 6.51.8 ||

తౌ చ ముక్తౌ సుఘోరేణ శరబంధేన రాఘవౌ |
సముత్థితౌ మహాభాగౌ విషేదుః సర్వరాక్షసాః || 6.51.9 ||

సంత్రస్తహృదయాః సర్వే ప్రాకారాదవరుహ్య తే |
వివర్ణా రాక్షసా ఘోరా రాక్షసేంద్రముపస్థితాః || 6.51.10 ||

తదప్రియం దీనముఖా రావణస్య చ రాక్షసాః |
కృత్స్నం నివేదయామాసుర్యథావద్ వాక్యకోవిదాః || 6.51.11 ||

యౌ తావింద్రజితా యుద్ధే భ్రాతౌ రామలక్ష్మణౌ |
నిబద్ధౌ శరబంధేన నిష్క్రంకంపభుజౌ కృతౌ || 6.51.12 ||

విముక్తౌ శరబంధేన దృశ్యేతే తౌ రణాజిరే |
పాశానివ గజౌ చిత్త్వా గజేంద్రసమవిక్రమౌ || 6.51.13 ||

తచ్ఛ్చుత్వా వచనం తేషాం రాక్షసేంద్రో మహాబలః |
చింతాశోకసమాక్రాంతో వివర్ణవదనోఽభవత్ || 6.51.14 ||

ఘోరైర్దత్తవరైర్బద్ధౌ శరైరాశీవిషోపమైః |
అమోఘైః సూర్యసంకాశైః ప్రమథ్యేంద్రజితా యుధి || 6.51.15 ||

తదస్త్రబంధమాసాద్య యది ముక్తౌ రిపూ మమ |
సంశయస్థమిదం సర్వమనుపశ్యామ్యహం బలం || 6.51.16 ||

నిష్ఫలాః ఖలు సంవృత్తాః శరాః పావకతేజసః |
ఆదత్తం యైస్తు సంగ్రామే రిపూణాం జీవితం మమ || 6.51.17 ||

ఏవముక్త్వా తు సంక్రుద్ధో నిఃశ్వసన్నురగో యథా |
అబ్రవీద్ రాక్షసాం మధ్యే ధూమ్రాక్షం నామ రాక్షసం || 6.51.18 ||

బలేన మహతా యుక్తో రక్షసాం భీమవిక్రమ |
త్వం వధాయాశు నిర్యాహి రామస్య సహ వానరైః || 6.51.19 ||

ఏవముక్తస్తు ధూమ్రాక్షో రాక్షసేంద్రేణ ధీమతా |
పరిక్రమ్య తతః శీఘ్రం నిర్జగామ నృపాలయాత్ || 6.51.20 ||

అభినిష్క్రమ్య తద్ ద్వారం బలాధ్యక్షమువాచ హ |
త్వరయస్య బలం శీఘ్రం కిం చిరేణ యుయుత్సతః || 6.51.21 ||

ధూమ్రాక్షవచనం శ్రుత్వా బలాధ్యక్షో బలానుగః |
బలముద్యోజయామాస రావణస్యాజ్ఞయా భృశం || 6.51.22 ||

తే బద్ధఘంటా బలినో ఘోరరూపా నిశాచరాః |
వినద్యమానాః సంహృష్టా ధూమ్రాక్షం పర్యవారయన్ || 6.51.23 ||

వివిధాయుధహస్తాశ్చ శూలముద్గరపాణయః |
గదాభిః పట్టిశైర్దండైరాయసైర్ముసలైరపి || 6.51.24 ||

పరిఘ్నిర్భిందిపాలైశ్చ భల్లైః పాశైః పరశ్వధైః |
నిర్యయా రాక్షసా ఘోరా నర్దంతో జలదా యథా || 6.51.25 ||

రథైః కవచినస్త్యన్యే ధ్వజైశ్చ సమలంకృతైః |
సువర్ణజాలవిహితైః ఖరైశ్చ వివిధాననైః || 6.51.26 ||

హయైః పరమశీఘ్రైశ్చ గజైశ్చైవ మదోత్కృతైః |
నిర్యయుర్నైర్మతవ్యాఘ్రా వ్యాఘ్రా ఇవ దురాసదాః || 6.51.27 ||

వృకసింహముఖైర్ముక్తం ఖరైః కనకభూషితైః |
ఆరురోహ రథం దివ్యం ధూమ్రాక్షః ఖరనిఃస్వనః || 6.51.28 ||

స నిర్యాతో మహావీర్యో ధూమ్రాక్షో రాక్షసైర్వృతః |
హసన్ వై పశ్చిమద్వారాద్ధనూమాన్ యత్ర తిష్ఠతి || 6.51.29 ||

రథప్రవరమాస్థాయ ఖరయుక్తం ఖరస్వనం |
ప్రయాంతం తు మహాఘోరం రాక్షసం భీమదర్శనం || 6.51.30 ||

అంతరిక్షగతాః క్రూరాః శకునాః ప్రత్యషేధయన్ |
రథశీర్షే మహాభీమో గృధ్రశ్చ నిపపాత హ || 6.51.31 ||

ధ్వజాగ్రే గ్రథితాశ్చైవ నిపేతుః కుణపాశనాః |
రుధిరాద్ధ్రో మహాఞ్శ్వేతః కబంధః పతితో భువి || 6.51.32 ||

విస్వరం చోత్సృజన్నాదాన్ ధూమ్రాక్షస్య నిపాతితః |
వవర్ష రుధిరం దేవః సంచచాల చ మేదినీ || 6.51.33 ||

ప్రతిలోమం వవౌ వాయుర్నిర్వాతసమనిఃస్వనః |
తిమిరోఘావృతాస్తత్ర దిశశ్చ న చకాశిరే || 6.51.34 ||

స తూత్పాతాంస్తతో దృష్ట్వా రాక్షసానాం భయావహాన్ |
ప్రాదుర్భూతాన్ సుఘోరాంశ్చ ధూమ్రాక్షో వ్యథితోఽభవత్ |
ముముహూ రాక్షసాః సర్వే ధూమ్రాక్షస్య పురఃసరాః || 6.51.35 ||

తతః సుభీమో బహుభిర్నిశాచరై -
ర్వృతోఽభినిష్క్రమ్య రణోత్సుకో బలీ |
దదర్శ తాం రాఘవబాహుపాలితాం
మహౌఘకల్పాం బహు వానరీం చమూం || 6.51.36 ||

|| ఇత్యాదీ శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకపంచాశః సర్గః ||